

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, péntek 1908. november 13.

238. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229.)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . 12 kor. Egy óra 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET

kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petty sorja 40 fillér.

A választójogi törvényjavaslat.

Andrássynak tegnap benyújtott választójogi törvényjavaslatát, mely nem kevesebb, mint 148 szakaszból áll és az indokolással együtt „A Tengerpart” 16 nyomtatott oldalának megfelelő szöveggel bír, terjedelménél fogva nem közölhetjük olvasóinkkal. E helyett arra szorítokozunk, hogy a törvényjavaslatnak rendkívül érdekes indokolásából lapunk mai és holnapi számában egyes részleteket publikáljunk:

Választási törvényünk gyökeres reformálásra szorul. Aktív választói jogunknak elavult rendszere, különösen a földadóminimum rendkívüli aránytalansága, valamint a választókerületi beosztásnak feltűnő igazságtalansága már régóta megérlelték a parlamenti reform szükségét.

Nem térhetnénk ki ez elől még akkor sem, ha a reform a kormányprogramnak alkatrésze nem lenne.

A mi választójogunk egész Európában talán a legszűkebb körű. Választóink összes száma nem sokkal haladja meg az 1.1 milliót, amennyiben az 1908. évre érvényes választói névjegyzékben összesen 1,119.621 választó szerepel.

E szám az egész polgári népességnek, mely az 1900. évi utolsó népszámlálás adatai szerint Magyarországon (Horvát-Szlavon országok nélkül) 16,721.574 főből áll mindössze 6.7 százalékát illetőleg az 1907-ben, az év végén kiszámított polgári népességének (18,048.106) mindössze 6.2 százalékát teszi.

Nemcsak a korlátlan általános választói jog uralmának területén (Ausztriában, Franciaországban, Németország birodalmi törvényhozásában, Badenben, Bajorországban, Württembergben, Görög, Norvég és Spanyolországban, Svájcban, valamint Belgiumban, mely utóbbiban az általános választói jog a többes szavazati joggal kapcsolatban van életbe léptetve), hanem még azokban az államokban is, hol a választói jog vagyoni és értelmi cenzuson alapul, (mint Angliában, a Német birodalom államainak többségében, Németalföldön, Olaszországban, Romániában, Svédországban, Japánban) mindenütt magasabb a választók arányszáma, mint nálunk.

Ez az arányszám sok helyütt a mieinknek háromszorosára, sőt négyszeresére is emelkedik.

A mi szűk körű választói jogunk egészben véve ma is az 1848. évben lefektetett alapokon nyugszik. Az 1874: XXXIII. t.-c. lényegileg megtartotta azt a vagyoni és értelmi cenzust, melyet az 1848: V. t.-c. megállapított.

Az uralkodó választói jogcím ma is a földbirtok, illetőleg az egynegyed urbéri telekadója. Földbirtok címén 1908. évre 704.855 választó lett felvéve, az összes választók 62.9 százaléka.

A földadó minimum nemcsak az ország különböző részeiben, de egyes vármegyék, sőt egyes választókerületek területén is kirívó aránytalanságokat mutat. A törvényjavaslat mellékletei között feltalálható harmadik kimutatás adatai szerint a földminimum, mely választói jogot ad, 68 fillér és 87 K 17 fillér között ingadozik. Tehát az országban egyik köz-

ségben már 1 koronán aluli, másikban csak 87 koronán felüli földadó adja meg a választói jogot.

Ugyancsak e kimutatás tanúsága szerint ugyanabban a vármegyében vagy választókerületben is előfordul az az aránytalanság, hogy a választójogra minősítő vagyoni cenzus az egyik községben 10, 20, sőt 30-szor olyan magas, mint a másikban.

A jelenlegi túlmagas értelmi cenzus (1874: XXXIII. t.-c. 9 szakasz), mely főként a teljes középiskolai képzettségre van fektetve, a mai korszellemmel szintén nem egyeztethető össze.

A munkásosztály pedig — amelynek száma, értelmi ereje és politikai öntudata jelentékenyen megnövekedett — alig van nálunk a választók között képviselve, amennyiben a munkások száma az összes választóknak csak 6.1 százalékát teszi, holott másutt mindenütt a munkásosztály nagy része bír választói joggal, s az összes választóknak tekintélyes számát alkotja.

Választókerületi beosztásunk szintén elavult, egyenlőtlen igazságtalan. Ugyanis jelenleg 9 kerületben 500-nál kevesebb, 54 kerületben 4000-nél több, 7 kerületben pedig 7000-nél is több a választók száma. Bereczk községben 125, Budapest VII. kerületében 14.492 egyén választ egy képviselőt.

A választói jog gyökeres rendezésének szüksége tehát közelebbi indokolásra nem szorul.

De a legszűkebb körű választói jogról egyszerre a másik végletbe csapni át, vagyis a korlátlan és egyenlő választói jog alapjára állni, az egységes nemzeti állam és az egységes társadalmi fejlődés szempontjából egyaránt veszélyes lenne.

Politikailag iskolázott és előrelátó nemzetek — mint amikő például az angol — mindig csak lépésről-lépésre haladtak a választói jog kiterjesztésének útján, mindig figyelemmel arra, hogy az újonnan emancipált rétegek ne majorizálhassák az ezelőtt szavazati joggal bíró rétegeket.

Nagy mulasztás volt, hogy a választók számát nem szaporítottuk már korábban, akkor, amikor még részleges reformok is célhoz vezethettek volna, s amikor újabb és újabb rétegek fokozatos bevonásával és asszimilálásával lépésről-lépésre fejlesztettük volna a választói jogot. A merev megállapodás túlzásából azonban ne térjünk át a mindent megadás túlzásába. A — sajnos — elkövetett hibát ne akarjuk az ellenkező hiba elkövetésével tenni jóvá.

A korlátlan választói jognak minden átmenet nélkül, egyszerre való behozatala az államhatalmat a vagyontalan, és politikailag iskolázatlan, tehát kellő belátással és az államügyek intézéséhez megkívánt hivatottsággal egyáltalán nem bíró tömeg kezeibe szolgáltatná át.

A férfinepesség választói korhatárának megállapítása is nagy megfontolást igényel.

Az 1874: XXXIII. t.-c. a. szakasza szerint már a 20 éves ifjunak választói joga van. Ily alacsony korhatárral máshol sehol nem találkozunk. Anglia, Franciaország, Olaszország 21 év, Ausztriában 24, Belgiumban és a Német birodalomban 25 év a választói jog el-

nyeréséhez szükséges életkor. A politikai életben való részvételhez bizonyos fokú érettség és higgadság szükséges. Ne adjon tehát a törvény választói jogot olyanoknak, kiknél ezt az előfeltételt — életkoruknál fogva — átlag kizártnak kell tekinteni. Csak nagykorú illetheti meg szavazati jog, mert ellentmondás rejlik abban, hogy valaki saját magánügyeit ne intézhesse, a közügyek intézését azonban döntően befolyásolja.

Ezért a korhatárt 24 évre kell emelni. Számbavehető jogfosztással nem jár ez a változtatás, mert jelenleg mindössze csak 8—9000 olyan választó van (1904. évben 8682 volt), ki 24 évnél fiatalabb. Ennek oka az, hogy a 24 évnél fiatalabb egyének ritkán rendelkezhetnek olyan értelmi vagy vagyoni cenzussal, aminőt az 1874: XXXIII. t.-c. megkíván, s ezeknek is egy része tényleges katonai szolgálatot teljesít és így választói jogát nem gyakorolhatja; továbbá, hogy a mostani törvény 10. szakasza szerint is az atyai vagy gyámi hatalom alatt állók nem gyakorolhatnak választói jogot.

A korhatár felemelése tehát nagyobb jogfosztással nem jár s mégis komoly eredményt biztosít, mert az általános választói jog behozatala esetében nagyon megszorodnának a még nem nagykorú választók száma. S ezzel megnövekednék annak az igazságtalanságnak hatása, hogy a haza iránti leg súlyosabb kötelességet teljesítő egyének, katonai szolgálatuk idején, vagyis átlag 24 éves korukig választói jogokkal élhetnének, ellenben a véradót nem teljesítők igen. Már csak maga ezen igazságtalanság is kizárja a 20 éves korhatár megtartását.

Az összes 20 éves férfinepességnek általános választói joggal való felruházása esetén a választók mai létszáma éppen megnégyszereződne, vagyis 1,119.621-ről 4,322.960 főre emelkedne.

De a korhatár felemelése egymaga korántsem elegendő korlátozása a választói jognak. A 24 éves összes férfi-népességnek (3,889.425) szavazati joggal felruházása a mai hatalmi helyzetet egy csapásra megdöntené. Míg ugyanis ma az 1.1 millió választó között az értelmiség 12.5%-kal, a különböző gazdasági foglalkozások körében az önálló elem 80.2%-kal, a munkásosztály 6.1%-kal (az egyéb és ismeretlen foglalkozásúak 1.2%-kal) szerepelnek: addig a csupán 24 éves életkorhoz kötött korlátlan általános választói jog behozatal esetén az értelmiség arányszáma 12.5%-ról 4.2%-ra, a gazdaságilag önálló elemek arányszáma 80.2%-ról 42.7%-ra csökkenne, a gazdasági önállósággal nem bíró munkások száma 6.1%-ról egyszerre 46.8%-ra szökne, egyes törvényhatóságokban pedig, vármegyékben és városokban egyaránt abszolút többségre emelkedne. S mivel az önálló elemekhez tartozó, egészen kis existenciák sok helyütt értelmileg is közelebb állanak a munkássághoz, mint a polgári társadalomhoz: abszolút többséghez jutnának azok az elemek, amelyeknek semmi politikai befolyásuk nincs, és teljesen háttérbe szorulnának azok, amelyek ma az egész hatalmat bírják.

— **Törvényjavaslat Bosznia annexiójáról.** Wekerle Sándor miniszterelnök a képviselőház tegnapi ülésén terjesztette be Bosznia és Hercegovina annexiójára vonatkozó törvényjavaslatot. A törvényjavaslat szövege a következő:

Ő császári és apostoli királyi felsége szuverén jogainak Bosznia és Hercegovinára való kiterjesztése.

1. §. Az országgyűlés tudomásul veszi, hogy ő császári és apostoli királyi felsége Bosznia Hercegovinának alkotmányos autonómiát adandó, tekintettel azokra az ősi kötelezettségekre, melyek dicső elődei a magyar trónon ezen országokhoz fűzték — szuverén jogait ezen országokra kiterjeszti.

2. §. A trónöröklésre vonatkozó 1723. évi 1. és 2. törvénycikknek rendelkezései ezen országra nézve is hatályba lépnek.

3. §. Tekintettel arra, hogy Boszniának és Hercegovinának viszonya a magyar államhoz sem régebb, sem újabb törvényeinkben megállapítva nincsen, s hogy e tekintetben az 1889-iki VI. t.-c. 5. §-ának rendelkezései érvényben vannak, utasítatik a kormány, hogy addig, míg aziránt a magyar szent korona országai és birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok törvényhozásainak egyetértő jóváhagyásával változás történik, az idézett 1880. évi VI. t.-c. rendelkezései értelmében járjon el.

4. §. Jelen törvény azon feltétel alatt, hogy annak megfelelő határozmányok a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban is törvényerőre emelkednek, kihirdetés napján lép életbe.

UJDONSÁGOK.

— **A városi képviselőtestület és a városi állandó bizottság ülése.** A városi képviselőtestület holnap pénteken este 6 órakor ülést tart. A városi állandóbizottság szintén ülést tart holnap déli 12 órakor.

— **A magyar munkás-balesetbiztosító törvény és az olaszok.** Római levelezőnk írja: A „Tribuna” tegnapi száma hosszabb cikket közöl, mely a Magyarországon dolgozó olasz munkások baleset-biztosításáról szól. Midőn a magyar országgyűlés a munkásbalesetbiztosításról szóló törvényt megszavazta, külföldi honosokkal szemben azt a kikötést tette, hogy azok csak akkor részesülhetnek a törvény oltalmában, ha saját hazájukban a magyar munkásoknak is hasonló kedvezést biztosítanak. A föltétel elfogadásának határnapjául a magyar törvény 1907. július elsejét jelölte meg. Az olasz kormány elmulasztotta ez időpontig a viszonyosság elismerését és így a Magyarországon dolgozó sok ezer olasz munkás nem részesül a balesetbiztosítás áldásaiban. A félhivatalos lap keserű hangon rója föl ezt a mulasztást a kormánynak, mely a viszonyosságot annál könnyebben fogadhatta volna el, mert Olaszországban alig dolgozik magyar munkás. Az utóbbi időben a Magyarországon dolgozó olasz munkások között több szerencsétlenség történt, mert legtöbbje meglehetősen veszedelmes járó munkát végez (Kőművesek, vasuti munkások, köfektők, stb.) Ezek hiába fordultak konzuljuk útján magyar hatósághoz a törvényes segítségért, kérelmükkel mindenkor elutasították. Végre Durazzo mári budapesti főkonzul jelentésére Avarna herceg olasz nagykövet tárgyalásba bocsátkozott a magyar kormánnyal, mely a legnagyobb előzékenységgel igyekszik az olasz kívánalmaknak megfelelni. Nehézséget csupán az okoz, hogy az olasz diplomácia a törvény hatályát az életbeléptetés napjától kezdve szeretné honfitársainak biztosítani s az azóta szerencsétlenül jártaknak megfelelő segítséget folyósítani. Az olaszok biznak Kossuth Ferenc ismert olasz barátságában s remélik, hogy Magyarországon szerencsétlenül járt honfitársaik nem válnak a kényelmeskedő diplomácia áldozataivá.

— **A kikötőmunkálatok előrehaladása.** Az állam által elrendelt újabb kikötőmunkálatok, melyeken már közel két év óta dolgozik a Gregersen és Schwarc cég, a befejezéshez közelednek. A Mária Terézia hullámgát háromszáz méteres meghosszabbítási munkája annyira haladt, hogy rövid idő alatt befejezik a vizin alatti munkát s hozzáfoghatnak a felső építkezéshez. Most a moló végén dolgoznak és helyreállítják azt a részt, melyet a vihar négy évvel ezelőtt megrongált.

— **Magyar tengerészek.** Az Országos Gyermekevédő Liga a múlt évben, mint ismeretes, mozgalmat indított, hogy szegérysorsu, elhagyott gyermekeket tengerészeknek képezzenek ki. Az akciónak az a célja, hogy idők folyamán sok magyar tengerész szolgáljon a magyar társaságok hajóin. A Liga e célból a Keleti Tengerhajózási Társasággal állapodott meg s mint egy negyvenöt főt helyezett el hajóin. A társaság 9 hajóján most még mintegy harminc gyermek van, akiknek nagyobb részével a parancsnokok meg vannak elégedve. A gyermekeket a tiszték és altisztek matrónái, kormányosi és részben hajóincéri szolgálatokra képezik ki.

Van közöttük egy, aki már kormányosi szolgálatot teljesít s munkájáért az ellátáson és ruhán kívül 60 korona havi fizetést kap. Egy másik pedig másodosztályú pincér lett negyven korona fizetéssel és teljes ellátással. A többiek átlagosan 25-30 korona fizetést kapnak az ellátáson kívül.

A kis tengerészek állandóan gondos felügyelet alatt vannak s fizetésüket nem kapják kézhez teljes összegben, hanem nagyobb részét a Liga veszi fel és gyümölcsözően kezeli a javukra.

A parancsnokok beszélik, hogy eleinte a kis tengerészekkel sok baj volt, amíg a hajóéletbe bele nem tanultak s fokozta a kezdet nehézségeit az is, hogy a társaság hajói nagyobb részben Észak-Európa vizein és a Fekete tengeren közlnek, tehát olyan vidéken, ahol az éghajlati viszonyok meglehetősen ridegek. A fiúk egyéves szolgálata aiapján most már elmondható, hogy az Országos Gyermekevédő Liga mozgalma nagy sikert aratott s ha megkezdett munkáját tovább is hasonló eredménnyel folytatja, nagyban hozzájárul eddig idegen anyanyelvű tengerészetünk megmagyarosításához.

— **A hangverseny-egyesület estélye.** A helybeli hangverseny egyesület jövő pénteken, a hó 20-án este fél kilenc órakor tartja meg a Deák-szálló nagytermében a „Société des Anciens instruments” jelzett hangversenyét, melyben a következő öt francia művész fog régi hangszerével résztvenni: Mr. Jacques Malkine (quinton), Henry Casadesus (viola d'Anuor), Marcell Casadesus (lábviola), Maurice Devilliers (violabass) és Chalot Helén kisasszony (régí rendszerű hárfán). Az érdekes hangverseny elé nagy várakozással tekint zeneértő közönségünk.

— **A hamisított megrendelés.** Különös ügy foglalkoztatja a dalmáciai helytartóságot. Egy felső-ausztriai nagy gabonakereskedő cég néhány nappal ezelőtt megrendelést kapott, hogy negyven vagon tengerit szállítson sürgősen és pedig külön hajón Spalatóba és Sebenikóba az ottani kerületi kapitányságnak. A cég eleget is tett a megrendelésnek és elküldötte a tengerit, de sem Spalatóban, sem Sebenikóban nem tudtak a rendelésről. Táviratban kérdezősködtek a helytartóságnál, ahonnan az a válasz érkezett, hogy a tengerit nem rendelték meg, tehát nem is kell elfogadni. Erre a cég fölmutatott egy ajánlott levélben földolt elnöki számmal és pecséttel ellátott megrendelést, amelyben Nardelli helytartó aláírása hamisítva volt. Kétségtelen, hogy rossz tréfáról van szó, de a hamisítót nem sikerült kézrekeríteni. A cég követeli a háromszáz ezer korona tengeri átvételét és pörrel fenyegetőzik. A dalmáciai lapok szintén sürgetik a tengeri átvételét és azt indítványozzák, hogy a tengerit osszák szét az inséges lakosság között.

— **A kikötőből.** November 12. Érkezett: „Babylon” német gőzös Hamburgból 250 tonna vassal és 300 zsák kávéval.

Indult: „Byron” angol gőzös Algirba 3600 tonna cukorral és 70 tonna vegyesáruval.

— **Susákon is csend van.** Miután Fiumében a tegnapi esti sztrájk elmúlt s az összes munkások felvették a munkát, Susákon is helyreállt a nyugalom. A letartóztatott munkásokat szabadonbocsátották s a munka az összes üzemekben ismét rendben folyik.

— **Rákosi Imre kitüntetése.** A király dr. Rákosi Imrének, a konstantinápolyi konzuli főtörvényszéknél alkalmazott volt fiumei ügyésznek a főügyési címet és jelleget adományozta.

— **Abbazia vendégei.** A szomszédos Abbaziába f. é. szeptember 1-étől f. hó 4-éig bezárólag 5904 fürdővendég érkezett. A jelenleg ott üdülők száma 1266-ot tesz ki.

— **Megszurt fiu.** Nell István otocsáci illetőségű 16 éves fiu, tegnapi este kevéssel 6 óra után a Via Fossóban összeesett egy Bressanello nevű fiuval. Bressanello egyszerre kést rántott és Nellenk jobb lágyékába szurt. A megszurtt fiut a mentők vitték a kórházba, hol az orvosok megállapították, hogy a kés igen mélyen hatolt a fiu testébe. A fiatal merénylő után, ki a szurás után megszökött, a rendőrség megindította a nyomozást.

— **Elítélt munkások.** Tegnap délután tartották meg a tárgyalást ama két lezárt munkás ellen, kik a tegnapi sztrájk alkalmával egy rendőrtisztviselőt és egy közrendőrt inzultáltak. Az egyiket Vranicovich Miklós 19 éves zivcai illetőségű munkást, ki Derencin rendőrfőkapitányhelyettesét támadta meg, 10 napi elzárásra és 100 korona pénzbüntetésre, nemfizetés esetében további 5 napi fogházra ítélték.

A másikat, Marich Mirkó petrinjai illetőségi 21 éves asztalost, ki egy Baran nevezetű rendőrt többször hatalmasan mellbevágott, egy hónapi fogházra és 600 korona pénzbüntetésre, illetve nemfizetés esetében további egy hónapi fogházbüntetésre ítélték.

— **Új mentőhajó.** A német haditengerészet a kieli Howald-gyárban új rendszerű dockhajót építtetett, amelynek rendeltetése a szerencsétlenül járt tenger alatt járó hajók kiemelése és megjavítása. Mióta ugyanis a tenger alatt járó hajókkal az összes tengeri államok oly behatóan foglalkoznak, azóta gyakran fordulnak elő balesetek, melyeken a mai eszközökkel csak nagy ügyvel-bajjal tudnak segíteni. Tökéletesbednek ugyan maguk a tenger alatt járó hajók is, de még nem érték el a tökéletességnek azt a fokát, hogy a baleseteket elkerülhetnének. Azon kell tehát törekedni, hogy legalább könnyen meg tudják az ilyen hajót javítani. Az új dock, melyet „Vulkan”-nak neveztek el, tulajdonképpen két egymás mellé helyezett hajóból áll, melyek elől, hátul s közepe között össze vannak kapcsolva. A két hajó között annyi hely van, hogy ott egy tenger alatti hajó elfér. A középső összekötő tartókon emelőszerkezet van, melynek segítségével az elmerült hajót a vízből föl lehet emelni és a két hajó között elhelyezve ott ki lehet javítani, vagy egy hajógyárba vinni. A két dockhajó mindegyikén egy-egy hajócsavar van, melyeket egy-egy elektromotor forgat. Az elektromos áramot pedig két gőzturbinával kapcsolt dinamógép szolgáltatja. A teljes hajómekanismust a parancsnoki hidról lehet kezelni.

— **Menetrend változások az Ungaro-Croata vonalain.** F. évi november 16-ával a következő menetrend változások lépnek életbe a magyar-horvát tengerhajózási társaság vonalain:

a) **Fiume—cattarói gyorsvonalak:** Mint-hogy megállapították, hogy ezen a vonalon a f. évi november elsejével behozott menetrend szerint, visszajövet a Gravosától Fiuméig terjedő utra az idő nagyon rövid, az ut tartama fél órával meghosszabbítatik, minek folytán az indulások és érkezések órája Gravosától Fiuméig némileg módosul az egyes közbeeső kikötőkben.

b) **Fiume—Metković A) postavonal:** Visszajövet az indulás Metkovićból d. u. 3 óra helyett 2:30-kor fog történni, ennél fogva az érkezések és indulások órarendje a többi kikötőkben Spalatóig megváltozik.

c) **Fiume—Metković B) vonal:** olyképpen módosul, hogy Crnica és Salona feltételes érintése elmarad, úgy szintén Fortopus érintése, míg odament Trau és Castelvecchio érintése csak feltételes lesz; e vonalon azonban felvétetik Zlarin érintése; az indulás Fiuméből megmarad kedden délután 7.30-kor, de úgy menet, mint jövet az érkezések és indulások órarendje minden egyes kikötőre nézve megváltozik.

d) **a Fiume—brazzai vonalon** visszajövet az indulás Spalatóból vasárnap d. e. 5.30 óra helyett d. e. 6 órára tüzetik ki.

f) **a Fiume—cattarói 2. számú vonalnál,** a Vallegrande-Lagostai vonal létesítése következtében elmarad Vallegrande érintése és felvétetik Malfi érintése, az egész vonal új menetrendet kap.

g) **Fiume—Vallegrandei új vonal** f. é. november 16-ával létesítetik Zaravecchia, Sebenico, Rogoznica, Porto Carober (feltételes) Spalato, Lissa, Comisa, Lagosta és Vallegrande érintésével, ezenkívül a társaság fentartja

magának esetleg Milna, Bol, Cittavecchia és Lessina érintését is.

h) *Fiume—bukkari-i vonal.* E vonalon ugyancsak november 16-ával megváltozik a II. járat indulása Buccariból, amely 11.30 helyett, déli 12 órakor fog történni.

x **Uj magyar hentes üzlet.** Szathmáry György, a helybeli Baccarcich cég volt első segédje, Viccolo della Germania 1. szám alatt a kis vásárcsarnok közelében e hó 20-án magyar hentes üzletet nyitott, hol az összes e szakmába vágó cikkek kitűnő minőségben tisztán készítve és kezelve naponta frissen kaphatók. Ajánljuk a törekvő fiatal magyar iparost a fiumei magyarság jóindulatú figyelmébe.

Távirat ◀▶ Telefon.

A budapest—fiumei telefonösszeköttetésben már négy nap óta fennálló üzemzavar miatt ma is csak a néhány beérkezett táviratra kell szorítkoznunk.

Az új osztrák minisztérium.

BÉCS, nov. 12. Bienerth báró kabinetalakítási kísérletei most már sikerrel biztatnak és alapos remény van arra, hogy az általa tervezett koalíciós kabinet létre fog jönni. Parlamentáris körökben a következő miniszteri listát körözik: Miniszterelnökség és belügy: Bienerth báró, kereskedelem Weisskirchner, pénzügy Bilinsky, közoktatás Pergelt, közmunkák Fiedler, földmivelés Praschek, vasut Derschatta, igazságügy az urakháza egy tagja vagy egy hivatalnok, honvédelem Georgi, német nemzetiségi miniszter Schreiner, cseh nemzetiségi miniszter Praschek vagy Fiedler, lengyel nemzetiségi miniszter Abrahamovitz, tárca nélküli miniszter Lichtenstein. A németek tehát megtartják eddigi számárukat a minisztériumban, míg a csehek egygyel több tárcát kapnak és a keresztény-szocialisták befolyása is nagyban nő.

A rajzrának e hó 17-ikére tervezett e hó 24-ére halasztották.

Szerb hadi készülődések.

ZIMONY, nov. 12. Az összes Szerbiából érkező hírek megegyeznek arra nézve, hogy buzgósággal szervezik a bandákat, melyeknek az a rendeltetése, hogy Boszniába betörjenek. Ezenfelül a hadsereg első és második korosztályát bizonyos turnuszokban behívják, miáltal a századok jelenleg nagyon alacsony létszámát megerősítik. A két korosztály teljes mozgósításáról nem lehet beszélni, de mindenesetre behívják annyi embert, amennyi a hadsereg hégzagainak betöltésére szükséges. A szerb hadsereg néhány hó alatt mindenesetre kielégítően fel lesz fegyverkezve, mert nemcsak a megrendelt ágyuk érkeznek meg kerülő uton Macedóniából, de folyton új hadiszereket is rendelnek.

A belgrádi helyőrség csapatai néhány nap óta gyakorlatot tartanak, amelyekhez alapul azt a feltevést veszik, hogy osztrák-magyar csapatok megtámadnák Belgrádot. Hire jár, hogy a szerb csapatok e gyakorlatok leple alatt aknákat helyeznek el a Száva és Duna mentén mindenütt ahol osztrák-magyar csapatok bevonulásától tartanak.

Hivatalos körökben tagadják, hogy Szerbia háborúra készül de azért folyton lázasan dolgoznak Bosznia fellázításának előkészületein. Az önkéntes csapatok, amelyeket a szerb kormány lát el fegyverekkel, fáradhatatlanul folytatják gyakorlataikat. Az egész önkéntes-szervezet élén Spalaikovics, a külügyminisztérium első titkára áll, protektora pedig György szerb trónörökös.

Szerbia területszerzési vágya.

RÓMA, nov. 12. Az itt időző Milovanovich szerb miniszterelnök kijelentette több újságíróknak, hogy a sajtó képviselői előtt épp oly őszintén akar nyilatkozni, mint eddig a külföldi kormányokkal szemben tette. Szerbia álláspontja a következő: Szerbia és Montenegró Ausztria balkáni előnyomulásai ellen épp oly hathatós védőfalat képezhetnek, mint Bulgária és Románia Oroszország előnyomulása ellen. Minthogy pedig ez Európa biztonsága szempontjából üdvös és megfelelő a berlini kongresszus szellemének is, szükséges, hogy Szerbia és Montenegro területileg egymás mellé kerüljenek. Bosznia déli részéből tehát hasítsanak ki körülbelül 2500 négyzet kilométer-

nyi területet és osszák fel egyenlően Szerbia és Montenegro között. Milanovics (— a naiv miniszter —) azt hiszi, hogy előbb-utóbb Ausztria-Magyarország is hozzá fog járulni e „jogos” kívánsághoz.

Matrózaink esete Konstantinápolyban.

KONSTANTINAPOLY, nov. 12. A török porta az osztrák-magyar nagykövetségénél panaszt tett a „Taurus” osztrák-magyar állomás-hajó néhány matróza ellen, kik egy vendéglőben állítólag letépték a török lobogót. A nagykövetség válaszában azt mondja, hogy a „Taurus” három matróza tényleg összevesztett egy vendéglőben több polgáremberrel, de hogy senki se tud a török lobogó meggyalázásáról. Ha mindazonáltal bizonyítékot tudnának szolgáltatni az ő bűnösségük mellett, akkor minden esetre szigorú elítélésében lesz részükhöz a matrózoknak.

Vérszegénység

ellensúlyozásául tessék SCOTT-féle Emulsiót használni a mely a vért gazdagítja és a test husát szilárdítja és egészségessé teszi.

AZ Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — hárjuk figyelembe venni.

egyaránt hatásos fiatalnak és öregeknek. A gyors javulás meglep és kielégít.

Próbálják meg

és meg fognak erről győződni, mint ahogy ezren és ezren győződtek meg róla az utolsó 32 év lefolyása alatt.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fill.

Kapható minden gyógyszertárban.

„DE LA VILLE”
SZÁLLODA, KÁVÉHAZ ÉS ÉTTEREM
FIUME, DEÁK-KORZÓ.

Naponta a hírneves

BARCZA JENŐ

kaposvári elgánypriász zenekarának házi-ersénye.

Az átutazó és a helybeli magyarság legnagyobb és legkedveltebb találkozó helye.

TULAJDONOS:

SZENTGYÖRGYI FERENC.

Riporterri és kiadóhivatali

teendők ellátására a helyi viszonyokkal ismerős, intelligens fiatal embert keres jó fizetéssel

„A Tengerpart”

kiadóhivatala Vicolo dell' Ospedale.

Kiadó egy butorozott szép szoba

Via Pomerio Casa Celligoi 1. földsz. jobbra.

Modern házban

irodahelyiségnek is alkalmas szoba butorral vagy a nélkül, külön előszobával december 1-ére bérbe adó. Cim a kiadóhivatalban.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA
a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépitőszerek stb. stb.

Gyakornok

olasz, magyar és német nyelvismerettel elsőrangú helybeli bankintézetnél azonnal felvétetik. Ajánlközások „Nyugdíjkepes 19” jelige alatt a kiadóba intézendők.

Elsőrendü fehérmű uri és női

divatkülönlegességek

igen mérsékelt árak mellett kizárólag

VUJA M. cégnél Fiume Via Adamich.

Tessék erről, próbavásárlással meggyőződni!

Fleischhacker C.

tejcsarnoka

és kávémerése a Piazza Elisabetta és Adamich utca sarkán, (az Adria palotával szemben).

tej, tejföl, túró és vaj

mindenkor frissen.

Tiszta akácméz.

nagyban és kicsinyben. TELFEON 534.

Naponta friss bécsi kolbász.

Ujságkihordót

esténként másfél órai munkára heti fizetéssel felvesz „A TENGERPART” kiadóhivatala Vicolo dell' Ospedale, Wurzerház 1. em. Leányok vagy asszonyok is jelentkezhetnek.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Esténként kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdeté 9 órakor.

Használt és új zsákok raktára.

Bel- és külföldi gyártmányu új és használt zsákok vétele és eladása.

Rupnik Emil

Ürményi-tér 6. sz. Steinmann-féle ház.

Telefon 226. sz.

Nemzetközi Panoráma

Fiume, Deák Corso 38.

(a Deák-szálloda mellett.)

Elsőrangú látványosság:

Eredeti színezett művészi fényképfelvételek.

Érdekes és tanulságos. A tanulóifjuság részére fontos és kellemes szórakozás.

E héten a

Egyiptom-Kairo.

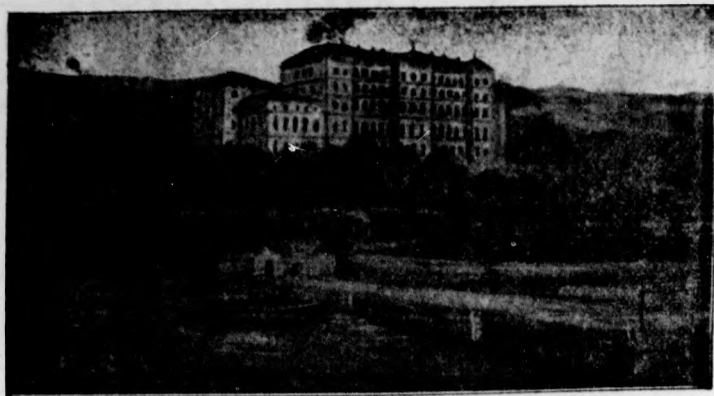
Nyitva reggel 10-től este 10 óráig.

Budapesti női szabónő

jutányosan készíti a legelegánsabb angol és francia női kosztümöket.

SEILER SUSÁK,

Strossmayerova ulica 68 (Ružić villa 1) II. em. 17.

Az új bérlő által teljesen újjáalakított és kiválóan vezetett
THERAPIA PALACE - CIRKVENICÁBAN
 kitünő ellátást és kifogástalan kényelmet nyújt mérsékelt áron.
 Villanyvilágítás, házi fürdők, remek fővényű tengeri fürdő, saját tehenészet,
 jéggyár stb. Orvos a házban.

Felvilágosításokkal készséggel szolgál

Az Igazgatóság.

A BRENER ANTAL-féle egyesült sörgyárak
 részvénytársaságának.

(Gyár Budapest-Kőbánya) FIUMEI FŐRAKTÁRA.

Iroda: Ürményi-tér 6. — Telefon szám 22.
 Jéggyár: Canale-utca, Steinmann-ház.

GYÓGYHATÁSÚ

DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör.
 A sör hetenként 25 majolika palackot tartalmazó eredeti ládában érkezik frissen a gyárból. — Ezen kitünő sörön kívül állandóan raktáron van kiviteli és márciusi sör, 1/4, 1/2 és 1 hl.-es hordókban és 50 fél literes palackot tartalmazó eredeti ládában

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is kapnak. — Bárhova házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fűszer- és csemege-üzletben.

Mindenkor friss csapolás:

Főképviselet: Rupnik Emil, Ürményi-tér 6.

NEW-YORK

áruház

FIUME, Via Andrassy I. sz.

az általánosan elismert legolcsóbb bevásárlási forrás férfi és- női divatcikkek és rövidáruban.

Prodam és Társa Fiume

◀ **Mérnöki iroda és iparvállalatok berendezése** ▶

Via Adamich I. sz.

Via Adamich I. sz.

Villanyos világítási, villánrhító, telefon és villanyos-csengő berendezések.
 Villanyos motorok és szellőztetők. — Villamos központok berendezése.

Nagy raktár világító testekben és felszerelési anyagokban.

Különlegesség: „Wolfram” villanykörték 70% árammegtakarítással.

Vendéglő a Bárányhoz

FIUME, Via Germania 2 sz. (volt Sport vendéglő).

A magyarságnak legkedveltebb és az átutazóknak találkozó helye.

Kitünő magyar konyha, Elsőrendű borok, Kőbányai polgári sör. Pontos kiszolgálás.

Havi előfizetés ebéd és vacsorára 48 és 54 korona.

Tulajdonos Hönsch Pál vendéglős.

Pálma-Hajviz

a legjobb szer korpa és hajhullás ellen.

Kapható **CSIZMÁS DEMETER**

fiumei első magyar fodrásznál

Via Adamich 2. sz. (az Europa szálló közelében).

és minden drogériában és fodrászüzletben

Hotel Meublé Zelanda
 VELENCE,

Riva degli Schiavoni

a hozzátartozó Bavaria étteremmel. A vaporettok megállóhelye. Gyönyörű kilátással. Tiszta kényelmes szobák. Olcsó árak. Családok számára külön megállapodások.

Tulajdonos
 Inganni E.

ELSO FIUMEI

RUHA - SANATORIUM

Corso prolungato (az Eden kávéház mellett).

Ruhát vasalásra és javításra átvesszek. Olcsó havi előfizetés ellenében rendben tartom az egész ruhakészletet. 30 éves szakmabeli tapasztalatom van.

Szives pártfogást kér

H. Schönberg ferfiszbó.

Első fiumei magyar

kárpitos és diszító

Fiume, via Serpentina 20.

Vállal a legegyszerűbbtől a legmodernebb berendezésig minden nemű kárpitos, diszító és angol börmunkát jutányos árban.

Szives pártfogást kér **Garami József.**

a budapesti Steinschneider udv. szállító cég volt munkavezetője.

Naponta egy főnyeremény Gaedickenél!

Immár szállóigévé vált ez a mondás, mert a most befejezett 6. osztály alkalmával nem volt huzási uap, hogy
GAEDICKE bankháza ügyfeleit egy főnyereményről nem értesítette volna.

Az eddig elért fényes eredményeink utólérhetetlenek.

Kisértse meg szerencsését

Gaedicke bankházában

s Ön bizton számíthat eredményre!

A XXIII-ik sorsjáték I. osztályu huzásához, **mely november hó 19-én és 21-én leszen,**

ajánlunk	Egész	Fél	Negyed	Nyolcad	sorsjegyet
	12.—	6.—	3.—	1.50	koronáért.

Postai befizetési lapok ingyen és bérmentve.

▲▲▲▲
 Naponta egy
 főnyeremény
 Gaedickenél!
 ▼▼▼▼

Gaedicke Bankház

BUDAPEST
 Kossuth Lajos-utca II.

▲▲▲▲
 Naponta egy
 főnyeremény
 Gaedickenél!
 ▼▼▼▼